

2
Bibliothek
Universitatis
Tartuensis

Reinowadder Rebbane.

üks ennemuistene jut.

1932: 1997-
219705

Ellojabe majja-piddo, rändamise-lujjo, teggo:
Reinowad õppetuse iddo, näitwad peeglist sino näggo.

1.

120205776
R
11888
Kellipühhi seña piddo olli kääs; lehitamas
nurm ja mets, — öielesi otsutamas; rünkal ja kõrgel,
leppilus ja põesastikkus tõusis linnu rõmo-laul; õpit
üidis õitsewa tominga ladwas, lõukene lõritas pilwe
lautusel. "Mud, luhhad, arrud, sood" seisid lille kätte
al, lahkest läitis kõrgel taewas, neio ehtas paistis Ma.

Lõukoer, ellajade kuñingas, koggus õma allamid
kõtko; sõnum lendas ülle Ma iggale pole ja üidis
kõit riigi-ellokad kuñinglikko aujärje ette. Wallitseja
kääso peale tõttasid karwased ning sulgis issandad ul-
gakeste teele ja tullid senna kõrgejalg kurg, kirjo pas-
katraat, kõrwe karjapois karro, Läne lambuline hunt,
määr — lianiinega Jrmabbe, ja üks otsata parw
muid suri ja weikid loomi; sest kuñingas ihkas ülle-
made riigi-issandadega nõu piddada ja arwalikkust
kohhut mõista. Kõit ollid tulnud ja ei piddand kääso
mõda leddagi puduma, agga siiski pudus üks —
Reinowadder rebbane, se kelm, kes kül teadis kui
paljo teña wiimsto koerustikkusi kuñinga kõrwa olli
tunginud. Ja kuidas kurri süddametunnistus ilka
walgust ning päwa pelgab, nõnda pelgas kawwal reb-

^{J. R. U.}
Keste kirj. ja Rahval. Kät.
1880 — 2

bane teiste mets-issandade koggodust; sest ühtainust ei leitud ulga seast, kelle wästo ta ei olnud efsinud; kõigile olli ta kurja teinud ja iggalmehhel tema peale kaebamisi. Se ainoke kedda tännini putumata jätnud, olli ta lallepöeg määr. — Kui künigas täis surust ja wägge aujärje peal puhkas, astus efsiteks hunt kõige sugguwõssa ning sõbradega seltsis teiste ulgast wälja, kumardas allandlikkult, allustas kaebamise ja rätis: „Armoline künigas ja issand! wõike miño palwid kuulda! sest rikkas ollete teie, suur, wäggew ning auwäärt ja näitate iggamehhele õigust ning armo: wõike siis ka miño peale allastada ja suurt üllelohhut nuhelda, mis Reinowadder, kurri rebbane, mulle on teinud. Tema kurjad-teud kiffendawad taewa pole! Paljogi ollen tännini waitfelt kannatanud; agga et ta wõrrokael mo naisele sõimo sadab ja pealegi rõwlikko pakitust kippub teggema, sedda ei jõua ma pikemalt kannatada egga teie ees warjada. Nisamoti on ta miño lastele libbedat lodud wet silmi purtsanud ja kolm wäetifest üsna pimedaks teinud. Se suur õnnetus rõhhub mul süddame ruffuks ja lühhendab miño ellopäiwi. Näddala päwad rätides ei jõuaks ma Reinowadderi kurjad teud üllestunnistada, mis nurjatomale andeks annaksin, kui naise ja lapsed mul rahhul olleks jätnud. Mõistke siis, aus künigas! õigust möda kurjateggijale nuhtlust, ehk muido taasun ma isse naise sõimamise Reinowadderise kätte.“ — Kui hunt nukral meelel jutto sai lõppetand, tulli üks

RA - 73317

— 3 —
weike koer, Pits nimi, ja juttustas Saksakeele künigale, mis sures lehwusses ta tännini ellanud ja waesel wiisil pääd toitnud, ja kudda tal üksford talwel suremad wanawarra nälja kustutuseks ei olnud jänud kui üks worsti otsake, mis põesa alla mahhamattis ja Reinowadder taggajärrel ärra warrastas; sellepärast pallus Pits küniga armo pooli wargale nuhtlust. Pitsikese su waus waewalt kinni, seal kargas wana issane: kas Hints aewastes ning turtfudes küniga ette ja ütles: „Ei ükski wõi üllekohtuse Reinowadderi peale enam kaebust tõsta, kui teie isse, kõrge künigas ja riigi-wallitseja! sest leddagi ei olle siin ühkes issandade koggokonnas leida, olgo wana ehk noor, suur ehk weike, kes kawwalat rebbast enam ei peaks kartma kui teid, ehk teil kül arwalik wõlli ning meelewäld käes on. Lialte Pitsikese kaebamine on üks tühhi assi ja ei mitte jutto wäärt; sest efsiteks on rägitud juhtumisest jubba kuus aastad teed, ja teisels olli nimetud worsti-otsake õiguse polest miño õma. Tulleb mul siin tõttelikult tunnistada, kudda üksford teed käies õhto ilja Djjaweskile juhtusin; möldri naine tukkus wõlki tagga, maugo-wägen seisis laual; miña käppasin worstikese ja pillasin iiri järrel üppates suust mahha, mis koer aiso möda pea ülleleidis ja endale pärriis.“

„Hints! pea lõuad kinni!“ kiffendas Panter, üks suur kasst-suggo ellajas: „sõnad on siin ilma aego ja üsna tuulde rägitud, mis teie tühja kaebate?“

Julgest tahhan tunnistada, Reinowadder on üks war-
 ras, röwel ja mõrtsukas, kes — kudda kōik kokto
 koggund issandad sin teadwad — ei mingisugguse
 üllekohto tō jures ei lähhe kōhkuma. Üsna kui wal-
 mis wõllaroog röwib ja warrastab ta luggupidda-
 mata, mis ial ette juhtub. Kellegile ei näita ta ar-
 mastust egga austust! Ühhe raswase suutäie pärrast
 unustab ta ni hästi isse ennese kui kuñinga ja kōige
 sure issandade au ärra ja ranneb riigi-seadused
 üsna naeruks. Ja, jah! ma rāgin tōt. Laske endale
 kulutada, mis tanfo ta eile jähhesele, meie wagga
 mehhele teggi. Siin aus mees isse seisab, kes ei
 sõna egga tōga kellegile wigga ei olle teinud. Ei
 ükski mu ellaw loom, kui Juunala sunnitaw Reino-
 wadder olleks uffaldanud kessel rahho aeal ni julgest
 kuñinga kāsso wasto eltsida; agga kuulge mis rebbane
 teggi. Teina moondas enast korraga waggaks meh-
 heks, lubbas jähhesele teina loowissid õppetada ja
 aega möda kōstriks tehha; siis istus küktille mahha ja
 tōutas wallelikko keelega jähhesele jutlustamist õppe-
 tada. Jähes kulas kui lambatallele, kōrwad kontus,
 kelmi jutlust; seal kargas Reinowadder äktselt maast
 üllesse, wöttis jähhesse küktille ja sassis ning purrestas
 laitmata mehhele irmsal kombel, et ello ots kätte
 kippus. Onne kohal tullin koggemata lussides sedda
 teed, kuulsin mehhe lühhele pilli ja pannin imeks,
 et kiffa tōustes korraga oisa lõppes. Eiggemale as-
 tudes nāgin teina luggu; Reinowadder olli parrajast

tō kallal, piddas ammastega jähhesse kraest kinni ja rap-
 putas mehhelest et abbe wärrises ja ing rindo kinni jäi.
 Põlleks ma warmalt appi jõudnud, siis olleks ta meie
 rahhopiddaja, sõariistata mehhe kõrri mahha murd-
 nud ja tosfu wälja wõtnud. Seal seisab wagga
 jähnes! Teie wõite ta wärkid awo nähha mis Rei-
 nowadder eile krimustanud. Aus kuñingas! kui teie
 sesuggust mõrtsuka tööd sallite, sõna lausumata säh-
 herdusi kurja kombeid kannatate, ja kui teie, sured
 issandad ühheskoos, sellega leppite, et seännane warras
 ja röwel amwalikkult kuñingriki rahho rikkub ja sea-
 dust teotab: siis sate teie tōeste, aus kuñingas, ja
 sawad teie lapsed ning järreltullesjad weel kugel
 tulleswal päiwil kōigest rahwast, kes õigust ning õiguse-
 mõistmist armastawad waljo laitust kuulda. —
 „Ja, jah, se on selge tōesti, et Reinowadder ial hääd
 ei tee,“ ütles hunt. „Teina üllekohtuse surm olleks
 iggaihhe rahho ning waikse ello armastajale üks tōs-
 sine elduse kingitus. Peaks teinale ka täina jälle an-
 deks antama, siis same meie nāggema, et weel mõnda
 meest teina läbbi kimpo langeb, kes täini sedda un-
 näos ei olle mõttelnud.“

Rebbase lellepöeg määr, kes seie sadil süggawas
 mõttes seisnud, tōstis nüüd juttu ja räkis julge, lad-
 dusa sõnaga Reinowadderile wabbandufeks, ehk ta küll
 isse lelle nurjatamad kombed selgest tundis. „Eäne
 lamba-issand!“ ütles ta wilto filmi hundi peale wa-
 dates: „tulletage meele mis waña sõna ütles: Waen-

lase su soetab arwast kassoandja pu! Sellepärrast ei tohhi imeksigi panna, et teie sõnadesst miño lellele ni wõhhe rõemo tõuseb. Olleks ta mehhife isse siin ja lubba temal kui teil, kuñinga armo paistel kassofad soendada, ei teie siis mitte ei julgeks ni wahwa suga wallekaebamisi kuñinga kõrwa tõsta, egga miño lelle ni arwalikkult laita, ehk sähherdusi wañu pool uñus- tusse länud juttusi uest üllesligutada. Miks siis sedda ülles ei tunništa, mis isse Reinowadderile kurja ollete teinud? Oho, Läne-issand! kas enda silmas palki teie ei näe? Wai kas mõlete, et miña ja mitto muud siin seiswad issandad eñam sedda aega ei peaks mäl- lestama mil Reinowadderiga isse sõbrust piddasite, ja kus mo lel üksford teie läbbi pakkasel talwel rasled waewa kannatades pea aego surma olleks leidnud? Kas ehk ollete keña luggu opis ärra uñustanud? — Kannatage nattuke, ma tahhan teie nõdraks länud mällestufele appi tulla! — Üksford juhtus üks tallo- mees rannast tulles kalla kormaga hundile wasto ja maggus wärskle kalla ais kuttistatas ni kangeft meie Kriimsilm-issanda sögi-isso, et ta pea aego imo pär- rast kassofa olleks müinud. Agga kassofas olli issan- dal kallis ja kallaostmise ind pudus taskus. Mil kombel nüüd kallo kätte sada? Kui nõnda mõttebega pä: ajjo weel waewas, juhtus ta loggemata miño lallega kokko ja allas melitawal keelil palluma, et lel temale kallo murretsaks. Reinowadder langes kui furnu teele mahha, kust kallamees mõda pididi sõitma.

Se olli üks wahwa julgustük! Ehk Reinowadder kül teadis mis kimbutus seft wõis tulla, siiski ei mõttelnud ta sõbrale kasso püdes enese peale. Agga kuulge, mis kalli innaga ta sõbruse ja kallad pididi maksma. Kui kallamees senna jõudis kus lel maas olli, wõttis ta kirwe koormalt ja tahtis Reinowad- derile pähhe löa. Lel näggi alkulmo lurides mis sündis, agga siiski ei liigutand ta liikmeid egga tõn- mand inge; mees piddas tedda furnuks, wõttis sab- bast kinni ja wiõkis raibe koorma peale, ja mõtles eddast minnes: kül koddõ nüülin nahha sehaft. Rei- nowadder mõtles: mängi wõit on miño käes! ja pillutas aega wiitmata ree pealt kallo mahha. Kui arwas enda ja hundi tarbeks neid küllalte ollema, siis kargas ta koorma otsast ja pistis puñuma, et saaks waña sõbraga kallist toitu jäggama. Wata imet, mis ta seal näggi? Hunt lusiis waod kolmed maad- ree jälgil, noffis sallamahti kallad ärra ja ei jätnud sõbrale waewa palgaks middagi. Ta olli eñast täis õgginud kui Jõulo mauk ja kippus lõhkema; üks poolärranärritud ahwena pä ja laks, kolm selgrodu- ollid mo lellele järrel jänud; se olli ta julguse ja sõbra-truuse palk. Ehk kül mõñi kaunis näddal seft aeast mõda länud, siiski saab mo südda weel pain- soma kui sedda pettust meele tulletan. Ma küffin teilt, suur kuñingas, kas äbbematamat ja nurjato- mat tööd Ma peal wõib olla? — Agga puhkage nattuke aega, ma tahhan teile weel ühhe teise tükki

juttustada. — Reinowadder teadis, kus ühhes nõu-
kas talloperres tappetud nuumsiiga warnas rippus.
Mõni teine olleks nisugguse maggusa sutäie üksi õn-
neks wõtnud, agga miino lel mõtles teisiti, ruttas
hundile, räkis luggu töt mõda ja läksid sis kahheleste
sagile, kui eane sedda kaupä teinud, kasso ning kahjo
isfekestis ühewõrra jäggada. Reinowadder ei põl-
gand waewa, pugges äddaga pissileseft alna august
sisse ja wiskas nuum-sea wälja hundi kätte. Õne-
tumal kombel ollid koerad liggidal, tõmbasid rebbase
aiso niinasse, nussid kinni tedda ülles leidid ja
sassisid mehikese kassola armetumast ärra. Waewalt
ja sure walloga peasis wiimaks lel werrise kassolaga
waenlaste käest lahti, ruttas Kriimsilma ülles otsima,
kaebas alledast õma willetsust ja küssis, kus ta sagi-
õssa piddi ollema? Hunt kostis, ambid irwitades:
„Siino nokka tarwis, wennike, ollen kõige kallima
tükki tallele pannud. Tulle, wõtta ossa kassile ja
nossi raswa küllest mahha, siis uustad waewa ja
werrise kassola.“ Mõnda räkides tõi ta ossatükki
wälja. Küllap nüüd arwate, et üks nuumsea tag-
gamine kints ehk effimene sapsotük, wai raswane
seljarük lülledega ehk kõige wähhemalt mõned mag-
gusad külleluukesed Reinowadderile offaks said?
Mimetud tükkidest ei olnud einetki nähha! Look,
misga peremees sea jalgopiddi warna ripputanud,
olli mo lellele offaks jänud; terwe nuumsea, luie ja
kamaraga tükkis olli waña, kallis, tru, aus Kriim-
silm-issand üks nähka pannud, ja näitas wälja kui

tiine kõi. Reinowadder ei sanud wihha ning meeles-
aiguse pärrast mitte sõna suust wälja. — Suur,
aus kuuningas ja üllemad riigi-issandad, teie wõite
isfekestis õigust mõda arwata, mis nisuggune sõbruse-
tükkile wäärt on. Jah, auwäärt kuuninglik issand ja
üllemwallitseja! tuhhat nisuggust kelmitükki on hunt
misso lellele teinud, ja kui Reinowadder isse siin seisaks,
wõiks ta toffinade kaupä neid ülestunnistada ja par-
remine enda eest kosta, kui miina. — Ugga mis pean
ma Kriimsilma albi pöratse kaebamiste peale kostma?
Teie ollete teia jutto kuulnud ja wõite ni hästi ärra-
mõista kui miina, et se üks üsna jampsi-lorri olli.
Ja kui noremal põlwele Reinowadder tõeste mõne
korra Kriimsilma norikule sõbrust on näitand, siis
teame selgeste, et emand sedda ial pahhaks et olle
pannud, weel wähhemine mehhele ädda kaebanud.
Õleks hunt pissut targem, siis wõttaks ta parremine
jähherdusi õrnaid juhtumisi kinni katta kui teistele
naeruks ülestunnistada! Jänesse ennemuistene jut-
tuke lialte on üks selge naero-assi! Wai kas kool-
meistril ei olle wolli kolilast karristada, kui laps
targalt õppetust tähhel ei panne ja loowiisi teisiti
laulab, kudda õppetati? Woisikesed peawad irmo ja
karristust sama kui koerustikko-ning kelmi-tööd tewad;
nuudo ei saaks nad ellopäiwil õppetust wasto wõtma.
Jänes olleks parremine su piddand kinni panema kui
waña lorrisewa täddi kombel siin tühja affas tõnnima.
Nüüd tulles Pitsi luggu meil kassile! Mehike kaebab,

Kudda leitud worsti; jätkufese pöesa alla jälle ärra-
kautanud! Ka teinale olleks tullusam olnud wait jada.
Teie kulite jo isse, et worstiotsake warrastatud olli.
Kudda tulnud — nõnda läinud, ütleb wana tark-
sõna. Kes tohib Reinowadderile süüks arvata kui
ta warga taggant wargust kätte nõuab? Miino ar-
wates peaksite sellepärast tedda kiitma; Reinowadder
olleks piddand Pirsi pealegi üllespooma, se olleks warga
palk olnud. Ja tõeste sedda olleks ta teinud kui
mitte kuninga rahho-käff ning kindel seadus asja ei
olleks kelanud. Iggaühhe wasto tahhan siin julgest
tunnistada: Reinowadder on üks wägga õiglane mees,
kes üllefohnut ei te egga falli. Sest päwast sadil
mis kuningas käsko andis, et rahho riigis piddi wal-
litsema, oiab ta ennast igga tülli ning mäsfamise eest.
Endisest ellokäitist ei olle mitte jälge enam teina külles
nähha. Ta ellab otsego üks pühha mees, leina-riide
seljas, põlgab lihha, sööb ükskord päwas paasto-
roga ja pörab silmad uhtepuhko taewa poole, et
kurja ilma-kärra ei näe. Ta teina mõist, Kurja-
sünnitus, on ammust aeast lessfeks jänud; Reino-
wadder ellab metsas weike urtsiko sees. — Nõnda
on miino lel kõit noore põlwe ekstitused kahhetsenud
ja paastudes usna krooniks läinud. Ja et ta meel
ning mõtted üksnes taewa poole käiwad, ei pea ta
sest luggu, mis ilmlit rahwas teinale teodusfeks rägib.
Laske tedda seie tulla! kül ta siis kui päikene wõites
saab paistma ja pealekaebajad äbbi sisse saatma.

Kui määr juttu sai lõppetanud, astus äktselt
kul Kannusjalg oma sugguwõsfa ning nabridega
kuninga ette; teina järrel kanneti raami peal üks
surnud kana, kelle kõrri Reinowadder ärra olli pur-
restanud. Kannusjalg seisis kurb ning leinas; kaks
källimeest ja kaks täddi-poega kandsid nuttes surno-
raami. „Kõige armolisem issand ja kuningas!“ ütles
kul, põlwi niikutades: „eitle armo miino raste willet-
sufe peale, mis Reinowadder mulle on teinud. Siin
näete teie teina kolleda werriise tõteggu. Miinewal
kenwadel, kui mets ja arru keinas lehhe ning die
illus nõtkus, olin ma üks õnnerikas abbikas ja

laste-issa; miino ümber ütsefid nooruse lustis kümme tuggewad poega ja nelliteistkümme priskeid tüttarlast, kes ühheskoos rõemfasi ellafid. Miino kallis naisofe, kaia suggu effimene loom, kaswatas lapsokesi Jumala kartuses ja waggaduses illes, egga koormand meid ialgi pätoiduse murre, sest meil olli rahholiseses ello-paigas iggapawane leiwapallofene rohkest önnistatud. Ühe rikka mõisnikko kõrge müridega ümberpüüratud kindel õu olli meie koddo, ja kuus suurt koera meile wahhiks. Seal ellafime kartmata; koerad armastafid miino lapsi ja kaitsefid neid kui silma terra, et mingi suggust wigga ei piddand sündima. Agga Reino-wadderi kurri südda läks meie õnne ülle kaddewak; ta luusis fallamahti mittokord õue ümber ja piddas nõu, kudda meid kimbutada. Ömetegi ei sanud ta ial meist jäggo; koerad ollid walwsad ja pelletafid kohhe tedda metsa taggasi. Ükskord kihbutafid koerad tedda tül maad tagga, wõtsid rõwwli käffile ja löhkufid ta kassoka mehhe kombel purruks, et ta tükkil aeal ei ussaltand taggasi tulla. Agga kuulge, armoline issand! mis pettuse läbbi üllekohtune loom wiimaks meist wõitu sai. — Mõne nädjala pärrast tulli üks wagga jumalafõna-kuulutaja mees meile wõersi, pikka musta kue sisse mässitud, et niina ots agga pissut wälja paistis; wõeras näitis mulle kirja, mis teie künninglikko pitseriga kinni olli pandud. Kirjas seißis: kudda teie kõige riigi loomadele rahho lastsite kuulutada, ja Reinowadder, kes isse kirjakandja olli,

räkis mulle pikkemalt, et teina endisid pattu kahhetsedes nüüd jumalafõna-kuulutajaks affunud ja kindlast tõutanud, maad möda ümber kaia ja ilmlikko lastele taewa-teed juhhatada. Ei piddand nüüd kellegil teina polest kartust ollema, sest ta olli tõutanud, ei ial enam libhatükki oma suhho wõtta. Tunnistuse tähheks näitas mulle mõned weiked ramatokesed, mis wallitsetud rahwas issekeskis luggewad. „Issand Önnisteggija olgo süuga!“ üidis ta minnes. „Mul ei olle mahti kauemine aega wiita, sest mul on täna weel paljo pühha tallitamisi ja palweteggemisi.“ Minnes wõttis Paulo ramato taskust ja affas sure eälega luggema ning laulma, agga ta südda mõtles kurja ja ähwardas meile ukkatust. Ma ruttasin naise ja laste jure taggasi, kuulutasin rõemuga, mis praego ollin kuulnud ja näinud. Et meil middagi kartust enam ei olnud, läffime kõige perrega õuest wälja. Kui parrajalt päwa paistel wäljal sibilisime ja kuiwamulla sees pühherdasime, ehmatas Reinowadderi kurjus meid äktselt. Teina olli põesa tahha peito läinud, kargas kui tuul wälja, wõttis mo kõige armsama lapse suhho, läks mõne sammo eddasi ja sõi lapsokese meie silma ees ärra. Nüüd kus ta maggusad rooga korra maitseinud, ei jäänud ta meid küskil enam rahhule, ja ei jõudnud kättid egga koerad meid teina kawwaluse eest kaitseada. Päwal ning õfel romas ta fallamahti meie jure ja rõwis aega möda üks teise järrel kõik mo wäerikesed, kinni ta eile mo wiimse tüttar-

lapsel tappis. Truid koerad peastisid furno kähha weel mõrtsuka suust, mis kahwatand ja werrine raami peal ingab. Wõtte, suur kühingas, mo kaebamist kuulda ja mõistke mõrtsukale nuhtluse palka."

"Kas sa imet nääd!" ütles kühingas, määrades peale wadates: "mis issekombel teie wagga lel paastub ja endist patto kahhetseb? Ma wannun ja idutan kindlast, et kui taewalik eldus ellopäiwi mul weel ühheks aastaks pikkendab, siis peab Reinowadder sedda üllekohhut kahhetsema sama. Olge wait! sõnad on tühja rägitud. Uuwäärt leinaja, Kannusjalg, astuge liggemale ja kuulge, mis ma ütlen. Teie tütri mattused peawad sure auga petud sama; minä isse tahhan mattused tehha ja pärrast sedda mõrtsukale nuhtlust mõista."

— Kõik sündis kühinga tahtmist mõda; furno kanneti lauuloga linnast wälja, maeti uhke auda mahha ja weretati üks kallid marmori-kiwi aua rüinkale mällestuseks. Kiwi peal seisid kuld pookstawiwida luggeda:

Siin kiwi al puhkab

Siblijalg,

kus Kannusjalla tüttar, üks kiidowäärt kähä! muäes rohkest, siblis noppeft. Kõige ilmale sago teadawaks: Reinowadder on tedda tapnud. Teekäija kahhetse leinades furnud!

Rahho auale pärranduseks.

Pärrast mattuse pidoda alkati mõrtsukale kohhut mõistma. Targemad riigi-issandad andsid kühingale nõu, Reinowadderile käsowiat sata, kes tedda kohto ette kutsuks, ja Messikäp karro nimetati käsewiaks. Seal ütles kühingas karrole: "Messikäp! wõtte murre ning olega minä kühingale kähko täita, ja olge tark ning walulik, sest Reinowadder on kahlane ja tigge, ja saab teid kawwaluse läbbi, suud mõda jutuga eksitama; sellepärrast wadake ette." "Si sest olle middagi kartata" kostis Messikäp: "minä pärrast olge murreta, aus kühingas! Kui Reinowadder ial julgeks mind pillkata ehk petta, siis tahhaksin temale wõlga nõnda kätte tasuda, et peaks ello-otsani mind meele tulletama."

2.

Wähä Messikäp tõttas uhkel tuhhil teele ja sammus ülle sure liwa; nõmme ruttust mägedele pole, et kassukas iggitses ja pä tolmas, kühni ta wimald ühte rünlilikko paika jõudis kus Reinowadder enämist iggapäw jahhi peal käis. Wõhimata läks karro siit otsekohhe Kurja sünnituse; mõisa, mis üks müüri ja kantliga ümberpiiratud kindel koht olli, kus Reinowadder taggatusamise eest warjopaika leidis. Kui Messikäp senna jõudis, ollid üksed ja wärrawad luktus, egga nähtud kuskil ellawad looma liikumas; sellepärrast jäi karro mõttes seisma, mis nõu nüüd ette wõtta. Siis astus ta liggemale, pörrutas ruffilaga

ukse wasto ja üidis: „Reinowadderi-issand! armas onno-poeg, kas ollete koddo? Miña, Messikäp karro, kuüninga käfforoja, tullen teile kulutama, et peate filmapilgul kuüninga kohjo ette tulles, õiguse otsust nõudma ja andma. Kui wasto tõrgute minõga seltsis fenna tulla, siis saate wõllas ning ratta peal surma leidma ja enda kehha kaarnadele roaks andma. Nõnda on kuüningas kindla wandega tõutanud. Wõrke miñõ sõbralikko nõu kuulda ja tulge hääl kombel, siis ehk sel puhbul weel nabhaparlimisega lahti peasete.“ — Reinowadder luuris kõhhuli maas ukse tagga, kulis Messikäppa juttu agga ei lausund sõñakest, waid

mõtles omias süddames: „oot, oot, wennifene, kül saan so uhkust kahhandama, ja läks siis sallakambri nõu piddama, mis puñi karrole tehha. — Reino-wadderil olli süggawal Ma al mitmed kopad ja urkad, kus ta kartuseta wõis ellada, kui rõwimine ehk mu üllekohtuse tõ waenlase kiusamist teña peale satis. Warjokopal olli üks salla-aknase, kusi Reino-wadder isse näggemata kõit näggi mis wäljas sündis. Kui Messikäppa üksi ukse ees leidis ja muid abbi-mehhi liggimail ei olnud, mõtles kawwal rebbane: küllap selle mehhega korda saan ja astus julgest ukse ette. Karro terretades, üidis ta petlikko lahkusoga, otsigo inimestades: „Wai isse ollete siin, miñõ austatud onno! Andke andeks et ni kaua ukse tagga teid lassin odata; ma luggesin parrajast parrast: lõunapalwet ja ei wõinud jalka pealt tulla, sest Jumala tenistus on surem kui inimeste tallitus. Süddame põhjast terretan teid sõbrusega, armas onno! Teie wõersikstullik rõemustab mul inge, sest tean selgeste, et miñõ õnneks ning kassuks seie ollete tulnud. Agga, waña kallis, teie ollete üsna märg ja iggine! igga karwalene teie kalli kehha peal näitab kui weest wälja tõmmatud. Kes ni pikka raske teekonnale teid on läkkitanud, ei sa tõeste miñõ tänno leida. Kas kuüningal leddagi allamad meest käffowiaks siis ei olnud, et ta teid tühja tallitusele läkkitas? — Tulle appi taewas, kuddas teie ähhite ja lõetsute! Kuis kõige surem ja kuulsam mees kuüninga järrel miñõ waese

pärrast nisuggust waewa piddi näggema?! Ma näen selgest et miño kassuks löik nõnda piddi sündima; wištist ollete seie tulnud, mulle targa nõu ning wägge wa rammo läbbi kufiinga kohto ees abbi saatma. Ma tahtsin omme isse senna minna, ehl kül selgest teadsin kudda kurri südda ja wallekeel mind alwaks on teotanud; agga et süta ollen, sepärrast tahtsin kutsumata kohto ette astuda ja wallejuttud tühjaks tehha. Olleksin jubba tännagi teele läinud, agga ollen poolaiglane, kõht näppistab libbedast, mis mul igga kord juhtub, kui üht alwa roga sõbn, mis mo kehha ei kannata." Mis roga siis täña sõite, armas onno: poeg? küstis Messiköp, ja kawwal rebbane kostis: "Armas onno! mis se räkimine teile aitaks, kui õma ädda tunnistan. Teate issegi kehwa mehhe luggu; wai miñosuggune roga wõib wallitseda, pean sellega leppima mis kätte juhtub. Jal ei tõsta ma kehwise pärrast kaebtust, waid sõbn õma perrega kui meil middagi parremat roga kätte ei juhtu, messikärgi nälja kustutuselks; sest kärje met on iggal aeal lialte leida. Peaks waña pattune kehha alwa toito parremine sallima, siis olleksin sellega rahhul, agga näte isse, mis kodduriks ma ollen läinud. Mis inimene issuta wäggise alla nelab, se ei sa ial jõudo kossutama." "Messi teeb mul kõhhule wägga libbetad pakk!" ütles rebbane ja wõttis käppaga kõhust kinni. — Oi, oi, onnopoeg! ütles inimestades pettetud karmo: mis innejutto pean teie suust kuulma!

Miks teie met põlgate ja ärralaidate, messi on üks kallis toit. Lõit mõda tunnistat teile: kärje messi on miño kõige armsam roog, ja kui wõiksite mulle täña õhto mõtte suutaie met tallitada, siis ei pea se mitte teile kahjaks tulles. "Onno!" ütles rebbane: "teie ehl tahhate mind pilgata." Ei, Jumala eest mitte, kostis karmo, ma rägim tõt. "Teie iggatsemist," ütles rebbane, "wõin ma õlpsaste täita. Wersta kaks maad meilt eemal ellab üks rikkas talloperre mees, kellel linno: aed ja ni rohkest messipuid on, et teie kõige õma sugguwõssaga rohkest toite leiaksite." Messiköp karmo nälpas naeratades keelt, ta olli wägga maijas mee järrele. Kallis onnopoeg! ütles ta palwe keelil, juhhatage mulle teed linno: ajjale. Tõeste, kui ma teie abbiga täña õhto kohhu täia met saan, siis ei tahha ma sedda sõbrust ial teie wasto ärraunustada. Reinowadder kostis pilgates: "Teie peate, waña kallis, nisugguse kerre täie met sama et watsa kippub rebbanema! Ja ehl kül isse weel poolaiglane ollen, tahhan teie sowinist täites teejuhhiks kasa tulla; sest wõite nähha kui wägga ma teid armastan. Teie ollete, kallis onno, mul kõige armsam suggulane Ma peal; teie pärrast lähelksin tulde ja wette. Pealegi ollete teie üks kuulus wõimalik issand ja wõite mulle kufiinga kohto ees ennam abbi sata kui ükski mu suggulane. Mis kaddedus ja sallawihha teie wasto ullatab! Agga nüüd läkki wibimata teele."

Nõnda wallelikko sõnu räkides lippas Reinowad:

der eel ja mee: imus piimedaks läinud farro tormas tema kannul. Reinowadder mötles: oot, oot, wenne, kui assi tänä korralist meil saggineb, siis wiin so nahha turrule kus kibbe messi sulle offaks saab. Nattolese aea pärrast jõudsid nemand tallo õue alla; Messikäppa südda tufsus rõemo pärrast; agga sedda rõemo moondati ruttust libbedaks piinaks: nõnda ikka ruimalade lootused enamist tulude ärra kauwad. — Shto olli kätte jõudnud ja perremees jubba fangi puhkama läinud. Õue peal seisid üks jämme tamme-pak maas, wai keskel sisse aetud, misga pakku tahheti lõhkuda. Ühhel pool waija nähti üks lai küünrapikkune praggo. Reinowadder, kes sedda asja kohhe tähhele pannud, olli nõuks wõtnud koggemata juhtumisest kasso püda. „Watake, auwäärt onno!“ ütles ta karrole, „siin linnopu sees on enam met kui teie lõht tarwitab, ja messilased on lõit wälja aetud; pistke agga niina ni süggawast kui ial wõimalik sisse, agga õitke en-nast ahnuse eest, et ülleliga ei wõtta, mis wimaks teile waewa teeks.“ Messikäp kostis: olge murreta, onnopoeg! ma ei olle effimest korda linnopu kallal egga ka ni täitmata loom, waid oskan iggaskohhas parrajat mõdetu piddada. Sedda üteldes pugges ta pä ning effimese käppadega prao wahhele, kurni ta kõrwuni tamme-pakko sees olli. Reinowadder oskas silmapilgul oma kasso püda, kiskus sure waewaga waija pakko seest wälja, mis läbbi praggo kinni läks ja farro niina ning käppad näppistisje jäiwad; siis

naeris ja pilkas ta Messikäppa pealegi. Ülleannetuma onnopoea kawwaluse läbbi olli nüüd farro lõumo wahhel wangis ja ei jõudnud kõige wõimo ning wahwusega enam lõksust lahti peasta. Tema sõitles ja pallus, urrises, mõuras ja mõmmises kartuse ning wallo pärrast, krapis taggumiste käppa: küündega wihhas maad üllesse ja teggi ni irmsat karra, et talloperremees ünest ärkas, weñla kätte wõttis ja watama ruttas mis õues piddi ollema. Messikäp iggitfes sures irmus ja piinas; lõm näppistas kibbedast niina ja sürmi; sellepärrast kiskus ja rebbis ta ramo pärrast pakko et wallust peafels, agga kartus ja wallo panni tedda mõurama. Kui Reinowadder näggi et karrol enam peafemist lota ei olnud ja perremees weñlaga liggemale jõudis, üidis ta koera-ambil: „Austatud onno ja nabri: issand! kuddas kabbalad käiwad? Eks teie tahha sögi: issa pissut wähhentada? Wõeraspeo: roog näikse wägga maitsew! Ärge söge ülleliiga, wana kallis! jubba perremees tulleb ja toob teile keelekastet kõhhotäie peale. Piddage soppile tood wasto walmis. Täewas sago roga ning jooki teile õnnistama.“ Nõnda räkides pistis ta putkama.

Kui perremees farro lõksus leidis, tõttas ta sedda: maid kõrssi abbi otsima, kus weel mõningad külla-mehhed õlle-tobi jures istudes maggofast juttu wessid. „Nabrimehhed! tulge appi, tulge appi, farro tapma!“ üidis perremees: „misõ õue peal on üks farro pakko

wahhele näppistisje jänud. Ma rāgin tōt; tulge appi!" — Müüd tōttasid kõrtso wderad perremehhega seltis imet watama; iggamees wōttis udja mis kätte juhtus: üks eino-ango, teine sõnniko-argi, kolmas raud-kango, neljas ja wies teiwa ning roika, kõrtsi-meess tulli ahjo-argiga, naine jälle kurrikaga; igga-üks ihhaldas karro-kassokat wirrotada. Messikāp kulis rahwa kārra ifka liggemale jõudma ja kiskus irmsas surma äddas pā waewaga pakko wahhelt wälja, agga karmad jäiwad werrise nahhaga näppistisje mälestuseks. Ei wōdinud äddalifemat ellajat Ma peal olla kui Messikāp praego werrise silmanāo ja niinaga pakko kõrwas; pā olli peasnud agga kappad alles näppistis. Seal kiskus ta wiimse ramoga neid äktselt wälja, et küned jo nahk kui kindad mahha jäid, ja jampsis lange wallo pārrast otsego pōrane. Se olli Reinowadderi lubbatud kārje-messi. Karro pūhherdas werre sees, sest nüllitud kappad ei lastnud seista, kõndida egga romada. Perremees ruttas lõhna andma, ja kōik kes teinaga seltis tulnud tōttasid karro wemmeldama, iggalühhel kindel nõu, Messikāppale otsa tehma. Kōrtsimees torlis pikka ahjoargiga eemalt, mõned teised, kes liggemale ussaldasid, wopssid mitme riistapuga, mis ial kätte juhtus; seppal olli wassar ja pihibid, küllameestel sahhad, kirwed ja nuijad, naestel loonalpuud, tunglad, walikaikad, kassikogud, toobripuud ja muud majjariistad. Messikāp wingerdas suggejade kätte al kui roomalene.

Alga mõda jooksis kōik külla kolko ja naiste kiffa kuulus pennikoorma maad. Riwwid lendasid iggalt poolt ja matsud saddasid rahhe kombel karro selga. Seal tōi üks tuggew mees nujjaga Messikāppale pāhhe, et tullute silmast wälja purtsas; raske wopso peale kargas Messikāp pool uimane maast ülles ja pōrasel jampsil tormas ta otsekohhe naiste ulka, kes kōmis-tades üks teise ülle kükkali ja selliti kukkusid, mõnningad suure kiffaga jõkke langesid, kus wessi süggaw olli. Kōrtsmik üidis: wadake, nabri-mehhed! mino wana-moor langes jõkke, mõned teised ka; ruttake appi, külla küllamehhed, ma maaksan wadi õllut ja wiina pealegi. Siin jäeti karro jälle rahhule, kedda iggamees surnuks piddas, ja kōik jooksid naistele appi, kunnii wiis tükki kaldale püüti. Senni kui mehhed naisi aitamas, roomas karro jõkke ja mõuras wallo pārrast; siiski tahtis ta ennemine wette uppuda kui pikkemalt rahwa äbbemata opissid kannatada. Et weel ial enne sedda ei olnud usjunud, sellepārrast lootis ta kohhe pōhja wauda ja pinalise ellole otsa leida. Alga imeks pannes panni ta koggemata tähhele et wessi kehha kandis ja mõda jōgge eddasi alla wiis. Kui rahwas karro peasmist näggid, üidis mõnni wihhaga: Se luggu tōuseb meile iggaweseks sõimuks! ja sündis õnnetus naiste läbbi. Müüd sõitlesid mehhed kurjaste naisi, et seie tulnud, mispārrast pool-surnud karro nende käest peasnud. Mõnningad läksid tanme-pakko watama ja leidsid seal karro pā ning

effimese käppade nahka, mis karwa ja küündega tükkiis olli. Se rõemustas rahwa süddant et wiha unnustasid; agga kõrtsmil ütles: ta tulleb pea taggasi, sest mütti ja kindad panni meile pandiks. Nõnda naeris rahwas pealegi Messikäppa willetsust, kes õnne tänas et elloga olli peasnud, siiski kui wallusa pä ja käppade peale mõtles, tulli tale tallomehhe mall ning Reinowadderi pettus meele, ja ta sõimas ning wandus rebbast, kes sedda kurja teemale teinud. Nisugguse kurjus-palwega ajjas wessi tedda enam pennikoorma maad küllast eddasi, kunnii üks maddal kalda koht wasto tulli, kuhho ta puhkama ronnis. Ei wist päike willetsama looma peale weel olnud paistnud! Messikäppal epolnud lootust teist omikut nähha sada, waid arwas surmatunni praego kätte tulles, ja üidis maddala, kurwa ealega: Oh, Reinowadder, sa illekohtune petja ning nurjato loom! siino inge peale saan ma surema; taewas sago sulle kätte tassuma, mis mulle kurja teinud!

Reinowadder rebbane, kui illemal rägitud kombel onno meeturrule sai juhhatanud, läks isse külla kassu watama, kunnii rahwas karro kallal tööl ollid; pennilt rapsas ta paar kanna kuhho, tõttas sagiga jõe kaldale, kikkus sülled küllest ja panni kassad nahka; siis ruttas muid asjo tallitama. Mõda jõe kallast eddasi joestes lakkus ta sagedast wet ja tõstis koera wissil jalga igga mutti-mullaunniko wasto ülles, ja mõtles rõemsa meelega: nüüd on karro

mee-turrul paika leidnud; kül tallomees näitab teemale färgi! Messikäp olli mo sõbber, sõimasin naero kombel tedda onnokõs, agga nüüd on wennike pallo kõrwa weenitud ja omme wiakse karro nahk turrule müa. Ei jõua teima kaebamine mind kusiinga ees enam teotada. Se keña, illus luggu saab mind ellootsani rõemustama. Nattute maad eemale minnes putus Reinowadderi filmawaatmine koggemata kalda alla, kus karro mudda ning kõntsa sees omma werriist nahka pühherdas. Et Messikäp elloga rahwa käest peasnud, se ehmatas rebbast ja panni ta süddant paisoma. „Oh, sa ruimal tallomees!“ üidis Reinowadder: „miks sa hüwwa roga põlgasid, mis targemad kalli inna pärrast olleks ostnud, ja miina sulle ilma maksota õue peale weddasin? Agga, ennä imet! wana onno on kindad ja kühbara pandiks jätnud.“ Nõnda räkis pilges rebbane, werriise karro piina nähhes; siis astus liggemale ja küsis: „Wennike onno-issand! kuddas teie seie saite? Kas ehl unnustasite middagi talloperresse? Nimetage, mis teil mahha jäi, siis annan perremehhele sõnumid, kus teie koddo on ja kuhho ta teie omma kätte wõib tua. Wai kas ehl ollete met warrastanud ja tõrkusite makso wasto? Kas sa nääd! mis keña puina seks tallomees teid on malinud! Kas wõderas piddo roog olli maitsew? Wai kas südda ihhaldab weel maggusat kärjemet? Kus siis kühbara ja kindad teil jäid?“ — Messikäp ei jõudnud sõna wastata egga

paigast ligutada, waid piddi kelmi pilkamist kanna-
tama. Tük aea pärrast romas ta waewaga jõkke taggasi,
lastis enast jälle eddasi wia funni maddala kalda
peal ühhe warjopaiga leidis, kuhho ta puhkama jäi.
Siin ohtis nüüd mehhi: oh, et keddagi seie tulleks
ja mulle armo pärrast otša teeks! Waewalt jõuan
lükmeid sirrotada, luddas pean kuünga jure taggasi
sama. Oh, Reinowadder, kurjasunnitaw, mis äbbi
ning teotuse siäse olled sa mind saatnud! — Rest,
omiko aéal toetas Messikáp oigades jallule ja affas
ütlemata walloga eddasi romama funni neljanda-
mal päwal kuünga jure taggasi jõudis. Zubba kau-
gelt üidis kuüngas: „Üttelge Jumala pärrast, kas se
meie Messikáp, kes seal tulleb? Kuis ta ni wõeras
wälja nääb, kes tedda ni inetumaks teinud!“ Karro
kõstis: „Austatud ning suur kuüngas! miño willetsus
on otšata, mis pettis Reinowadder mulle on teinud;
ei jõua ühhe inimese keel sedda üllestunnistada.
„Alaastamata ning armota tahhan siño teotamise ma
temale kätte tassuda!“ mõuras kuüngas lõukoer kange
wihhaga. „Üleks temal küme ello sees, tahhaksin
kõil neid wälja wõtta! Kuis ta julges üht meie
furi issandid ni alwal kombel teotada? Ma wan-
nun kuünglikko kroni ja oina abbeme jures, et
kurjateggia tenitud palka peab leidma, mis laste
lastele weel irmsaks mallestusaks jääb. Siña isse,
Messikáp, miño truu ning auwäärt rigi-issand, pead
tema peale kohhut mõistma.“ — Ja kuüngas käätsis

silmapilgul kõi suremad rigi-issandad sallandupidda-
misele kokko astuda ja küssis: mil kombel Reinow-
wadderi efsitus karro wasto kätte piddi maksetud
sama. Nõumehhed ütlesid ühhest suust, et kuüngas
teistkorda sõnumid läkitats ja Reinowadderi kohto
ette kutsuks, kus auwalikkul kombel se assi saaks
läbbi kulatud. Issane kas — Hints — üks wägga
kawwal, nobbe mees, nimetati kassowiaks. Kuüngas
olli sellega rahhul ja ütles Hintsile: „Pange terra-
felt tähhele mis ma teile kinnitan, ja üttele rebba-
sele miño nimel, et kui tema nüüd ei tulle ja miña
kolmatkorda tema järrele peaksin läkitama, siis saab
se temale ni hästi kui ta suggumõstale iggaweseks
uffatufeks sündima! Zeie ollete üks tark mees, kelle
sõna ning õppetust tema ei wõtta põlgada.“ Hints
kõstis: „Mul ei olle lubba kuünglikko kasso wasto
tõrkuda; agga mõnufam olleks miño arwates ühhe
tuggewama mehhe kassowiaks wallitseda, kui Messi-
káp karro temast wõlli ei sanud, mis miña weike
mehhite siis temaga pean teggema. Pallun teid
allandikkult, aus kuüngas: wõtte mind wabban-
tada!“ Agga kuüngas wastas: „Ma ilmas leitakse
mitto weiked meest, kel eniam kawwalust ja mõistust
kui mõnnel surel on. Ehk teie kehha poolt kül
weike, siiski ollete tark ja õpperud. Nüüd ei wõi-
nud kas eniam wasto tõrkuda, waid ütles: „Zeie
tahtmine sündko! tõusko sest siis kasso ehk kahjo! ja
kui minnikut ette wõttes parremat kät teed mingi-

— 28 —
suggust õnnetähte leian, siis lähheb assi korraliste
meil toime.

3

Mattuke maad eddasi minnes tulli üks laulo:
räästas Hintsile tee peal wasto; Hints üidis: Lin-
noke, näita mulle õnne-teed! agga räästas lastis
pahhemat kät teed ofsa peale mahha ja allas laulma.
Kasfi meel läks nukrats ja ta mõites: se on miño
õnnetuse laul. Agga mis teha, kuñinga sund on
wahwa tagakihutaja! sepärrast rändas Hints kur-
wa süddamega eddasi ja jõudis päikesse werimise aeal
Kurjasünnituse mõisa. Reinowadder istus ukse läh-
wel ja kas ütles terretades: "Ede taewas sago
teile õnnelikko elloõhtud kinkima! Kuñinga wihha
ähwardab teile otsa teha, kui kauemine wastopan-
nes tõrkufsite sure kuñinglikko kohto ette astuda.
Teie peate kaebajadele wastust andma, iggamehhele
õigust nõudma ja arwalikkult isseennast wabbandama,
muido saab teile ning teie suggowõffale suur willetsus
sest tõusma!" — Reinowadder kostis wasto: "Olge
terwe tullemast, miño kallis täddipoeg! Sago Sum-
mala õnnistus miño sowimist möda teile rohkest offaks
sama, et kõik tallitamised ning eitewõtmised mõñufast
teil korda lähheksid." Senni kui Reinowadder suuga
fõbrajutto räkis piddas ta südda sallamahhi nõu,
kudda Hints nifamafugguse teotusega kuñinga jure
wõiks taggasti sata kui karro. Ta nimetas kasfi ühte-

— 29 —
puhko kallis täddipoeg ja nõudis otsust, mis toito
armsa wõera südda kõige ennam imustaks. "Täis kõht
on pehme pä: paddi," liffas Reinowadder jure — "ja
omme ommiko tahhame enne koito seltsis teele minna.
Teie ollete, kallis täddipoeg, mul kõigearmsam suggu-
lane ja seisate iggas kohhas miño poolt, kus waen-
lased mulle kippuwad liga teha. Ahne karro, jõu
polest miñust paljo kangem, tulli uhkel tujjul sõimades
seie: kuis julgesin temaga üksi teele minna. Teie
seltsis lähhen rõemoga. Meie puhkame õfel ja akka-
me omiko warra miñema, se on miño arwates kõige
parrem." Hints ütles: mõñufam olleks, kui aega
wibimata teekonda kohhe ettewõttaksime; tee on iggas-
kohhas tahhe, ja keña ku: walge näitab meile jälgi.
"Õseni teekond" ütles Reinowadder — "on ifka wae-
waline; mõñingas, kes päwawalgel lahfelt terretades
meist möda lähheb, saab kui õfel wasto juhtub —
kõrrileikajaks! Puhkand jallad käiwad ruttomine kui
wäffind, sellepärrast jäge puhkama." Hints küffis:
Mis mulle õhto roaks lauale pannete kui wemajjale
jään? Rebbane wastas: Meie ellame kehwa kom-
bel — pihhust suhho! — agga siiski kui meile wõer-
siks jäte, murretfes meile wafia perrenaine wagna
täta maggusad messikärgi lauale. Kas kostis tõrku-
des wasto: messikärgi ma ial suhho ei wõtta! Kui
teil muud suremad majjas ei olle, siis andke mulle
üks iir, sellega leppin ma rahhul. "Kui iire: lihha
teil maitsew roog on," — kostis Reinowadder —

„Siis on sedda toito siin lullatse sada. Miino nabril, kullakohtomehhel on üks wilja-küün, kus ni paljo iri sees, et neid forma kaupja wõiks püda.“ Hints pallus teed juhhatada ja liffas jure: iired on miino kõige kallim roog! „Edeste,“ ütles Reinowadder — „teie peate ni maitsewad wõeraspeo toito leidma, et oma ello-aeal sedda õhto-sõki enam ei sa unustama.“ Kas uskus kelmi jutto ja läks temaga seltsis iire-pügile. Küüni seinä al olli üks auk, mis Reinowadder minewal õsel krapinud, kui ühhe kaña olli warrastanud. Kohtomehhe poeg Mart olli warga ukse üllesleidnud ja õhtul augo ette lingo teinud, mis, kui warras taggasi tulleks, tedda piddi lõksutama. Reinowadder näggi ohhelikko ja mõistis kohhe luggu ärra, sellepärast ütles ta kassile: „Armas täddipoeg, puggege siit seinä alt august siise; ma walwan senni augo ees et leddagi waenlast seie ei tulle; kui kõht täis saab, siis tulge jälle taggasi. Täna õhto teine teifest meie ei tohhi lahkuda, sest omme warra lähme aegaste teele, ja lühendame maggusa juttuga käiki.“ Hints küffis arglaste: arwate, et mul wigga ei sa kui august siise poen? Rebbane kostis: „Kui nisugune argpüks ollete, et auko kardate, siis lähme enimine koro taggasi; kullab mo wañamoor murretseb teile laua peale, mis kätte juhtub. Agga kuulge, kudda iired küünis willistawad!“ Kas äbbenes rebgase pillkamist, kargas korräga seinä alla auko, ja langes lingo kinni. — Hints, kes ohhelikko kaela

ümber tundis, püdis kohkudes taggasi tulla, agga se läbbi tõmbas silmuse weel kõrwemast kinni. Sures äddas rappelades, üidis ta Reinowadderit appi, kes augo ees kulades kassi willetsuse üle wägga röemus olli. Tema küffis: „Hints, kudda kohtomehhe nuumiired teil maitsewad? Äрге söge ülleliga, muido ei pease laia kõhbuga kitsast august enam taggasi. Saaks Mart agga sõnumid, et teie küünis wõersil ollete, ta tooks teile kohhe soola wäggewa roa kõrwa. Miks teie sõmalaual nõnda laulate? Ei se olle ial bige luggu. Wõifsin waña Kriimsilma-issanda teile seltsimehheks sata, siis tassufsin korräga kõil wañad wõlas ärra.“ — Sedda räkides putkas ta minema, tee peal nõu piddades, mis unt koerustikko jälle soetada. Ta teadis et hunt koddõ ei olnud ja tõttas sellepärast hundi-wañamorile wõersi; effiteks lotis ta naise käest kuulda sada, mis süüd Kriimsilma-issand tema peale kuñinga ette olli tõstnud, ja teifels sowis ta hundi-emandaga endist sõbrust uendada. — Reinowadder astus „Pühajürri-kutsika“ tuppä, agga emmandat ei olnud koddõ. „Terre õhtust wõerädlapsed!“ ütles ta hundi poegadele: „paljo terwisid eidele miino poolt; mõttelgo ta meie nore põlwe peale!“ Nõnda räkides niisutas ta jalga tõstes ukse-pita ja läks siis õña teed.

Teisel omikul kui päwa terra allas koitma, tulli Kriimsilm-emand taggasi, küffis laste käest, kas leddagi käis miino järrel kuulamas? Lapsed wastasid:

„Kristiija Reinowadder olli nattuke aega teed sün, imustas teiega kokko sada, satis teile paljo terwisid, käsks teid norepölswe peale mõttelda, ja söimas meid wõeraks, lapsiks!“ Seal üidis uhke Kriimfilm- emand sure wihhaga: „sedda teotust tahhan teinale kätte tassuda!“ ja ruttas Reinowadderi jälgi mõda koddunt jälle ärra. Tük aea pärrast, kui ta rebbase kätte sai, ütles ta tullise wihhaga: „Mis sõno ja söimojuttusi ollete mo laste wasto lobbisenud? Selle eest tahhan teile amast näidata!“ Ja seddamaid sassis wana moor Reinowadderi abbemest kinni ja akkas tedda rapputama. Reinowadder peastis enast waewaga lahti ja andis jalgele tuld, agga Kriimfilm- emand olli teina kannul. Seal juhtus imelikko lug- gust! — Ühhe laggund kiwioone seinad seisid lig- ginail mäerünka otsas, senna pole tõttasid möllemad, ja rebbane pörkas saggedast, otsego jäänes koerade ees kõrwale; seina müür olli ühhes kohhas lõhkend, praggo ni lai et Reinowadder wäggise läbbi mahtus; suur tuggewa lehhaga hundi emand pistis kiredste niina praõ wahhele, pakkitas, tõukas, litsus ja tõmbas, rebbase järrel puggedes ikka süggawamale süsse, ja pigistas õna lehha wimaks nõnda kinni, et ei sanud eddast egga taggasi. Reinowadder juhtumist nähhes jooksis rutto teiselt poolt wälja, tulli majja ümber taggasi ja teggi Kriimfilma morile koera kombel nalja. Agga hundi emand ei olnud sõnadega ihnus, waid söimas irmsast ja kiffendas sõideldes: Se on üsna

kelmi ning warga tö! Rebbane kostis: „Mis enne ei sigginend, sigginego täna.“ — Kui wimaks emand waewaga seina praõ wahhelt lahti peasis, olli Reinowadder jubba ni kaugele jõudnud et kätte samist enam lota ei olnud. Ja Kriimfilma emanda wigusti- nõudmine ja auwarjamine sai kahewõrra kautuseks.

Läkki nüüd taggasi watama, mis Hints lõksus teeb. Kui mehhite lingus enast tundis, akkas ta kassipillil kibbedast laulma. Mart kargas kiffa peale süngist wälja, üteldes: õnnelikul tunnil pannin sil- muse augo ette; warras on wangis, nüüd peab ta kulle inna mulle kätte makama! Siis puhus ta tuld üllesse, ärratas issa, sullase ja mu perrerahwa unest ja üidis: rebbane on wangis! läkki tedda sug- gema! Nüüd kargasid sured ja weiked assemelt, ja Mart läks, wemmal käes, otsekohhe kassil kiffa peale, andis pimmedas ühhe matsi ni hirmsast kassile pähhe, et üks filmamüña wälja kukkus. Jggamees tonkis nüüd waest kassil, tedda rebbaseks piddas, ja sullane tulli raudangoga, misga kañawargale otsa tahtis läa. Hintsil surma tund seisis silma ees; agga seal kargas ta wihha ning walloga maast ülles, õnnetumal kom- bel sullase reite wahhele kinni, ja ammustas ning kriimustas meest irmsaste ja narris mehhe kolledast ärra: seddawisi õna kaddund silma rahwale kätte tassudes. Kiffaga langes sullane wallo kätte miñes- tusse mahha. Suur ehmatus tulli kõigide peale ja kelas perretüdruko mõtlemast, sellepärrast ütles ta täie

suuga; "Sedda pörgo: mängi on kurrat mulle
mele: aigusiks ning kahjuks läkkitanud!" Ja kaks,
kolm korda ütles ta wandudes, kudda ennemine kõik
oma pissut warra olleks ärra kautanud, kui sesuggust
õnnetust sullase külles näinud. "Ja kui mul potti
täis õbbe: rahha olleks, tahhaksin lahkel meelel sedda
ärra anda, kui sullase wigga se läbbi küllest lahheks!"
Mõnda kahhetes tüdruk sullase teotust ja aru! Wi-
maks kandsid neimad aige tuppa, pañid tedda sängi
ja püütsid õmblikko wörguga werrejoosmist kinni
panna. Hints jäi lingo, ja uhuustas perrerahwas
sullase arstimise jures tedda opis ärra. — Kui kas
ennast üksi leidis, wöttis ta ammastega lingo paelast
kinni, närris ohhelikko katki ja pöggenes, oh sedda
õnne! sealt, kus ta ni paljo piina olli kannatanud;
ta läks teele ja jõudis teisel õhtul kuñinga jure taggasi.
Minnes soimas ta enda ruumalust ja Reinowadderi
pettust. — Agga kuñinga wiha süttis põllema, kui
ta Hints õnnetust kuulis; ta ähwardas üllekohtuse
rebbasele mõrtsuka surma, lastis filmapilgul oma nõu-
mehhed kokko astuda ja küsis nende käest: mis nuht-
lust nurjatumale piddi mõistetama? Kui nüüd ig-
galt poolt ilka enam süüd Reinowadderi peale tõsteti
ja uusi kaebamisi awalikkuks tehti, seal ütles Zrm-
abbe määr: "Ehk kül siin kuñinglikkus kohtus pal-
jogi issandaid wõib olla, kes Reinowadderile ukkatust
sowiwad, siiski ei tohhi seadust mõda, legi primehhe
õigust enne kahantada, kunni tedda kolmatkorda

kohtu ette on kutsutud. Peaks teima ka kolmanda
kutsmise wasto tõrkuma, siis on kohtul seadust mõda
lubba, tedda ilma järrelkuulmata ukka mõista." Ja
kuñingas ütles: "Ma kardan, et legi teie seast enam
ei ussulda teimale sõnumid wia. Kellel on teie ulgas
üks ülleliig film, ehk sesuggune kassokas, mis pauko
ei põlga? Kes tahhab kurjateggia rebbase pärrast
kehha, terwist, ning ello kautada?" — Määr ütles:
"Suur kuñinga: issand, wallitsege mind se ammetile;
mul ei olle kül ülleliig filmi egga mallakartmata
kassokat, ei ka enam kui üks ainus ello, siiski tahhan
rõemoga teie käsko täita ja Reinowadderi järrel minna;
sago sest siis mis saab. Kas tahhate awalikkult
mind senna sata, wai pean ma otsogo juhtumise
kombel teima jure minema?" — Kuñingas wastas:
"Minge kudda isse tahhate, agga toge tedda seie!
Teie ollete oma kõrwaga kõik kaebamised kuulnud ja
teiste kassowiade luggo filmaga näinud, sellepärrast
wadake ette, et teile middagi sähherdust õnnetust ei
sünni. Zrmabbe ütles: "Julgest tahhan siis teele
minna, ja teie sate minnoga rahhul ollema."

Kui määr teed käies Kurjasünnituse mõisa jõudis,
ietus Reinowadder naise ja lastega ukse ees, murro
pingi peal ja wõstis maggusast juttu. Määr ütles:
"Terre õhtust, wana lel, Reinowadder! Teie ollete
üks wägga õppetud, mõistlik ja tark mees, agga meie
pañeme sedda kõik imels, et teie kuñinga kutsumist
põlgate ja üsna naeruks pañete. Eks teie arwa weel,

et aeg ei olle tulnud? Kaebamised ning kurja sõnu-
mid kaswawad iggapäw teie peale suremaks. Miino
nõu olleks, sõbra kombel rääkides: tulge miinoga ühhes
jallapealt kuüninga ette, enne kui armo aeg otsa lõpneb;
sest tõrkumine ning pikkem aea wiwitamine ei aita
teile middagi; teie wõllawal on kuhjaga täis! Paljo,
wägga paljo kaebamisi teie ülle on kuüninga kõrwa
ette tõstetud; täna kutsutakse teid kolmatkorda; kui
teie selle kutsmise peale ei tulle, siis mõistetakse teid
seadust mööda, ilma järrelkuulmata, surma. — Kun-
ningas saab kõige sõwawega seie tulles, teie kindlat
mõisa ümberpiirama, et leddagi siise egga wälja ennam
ei pease; ja teie lähete naise ja lastega, ello ning
warraga ühhestükki ulka. Kuüninga wõlli eest ei
pease teie pöggenema; sepärrast on kõige targem nõu:
tulge hää! kombel kohto ette. — Kawwalust ei olle
teil, Jumal tänatud! pudu; teie sate ennast sest wõr-
gutusest lahti peastma, nõnda kui enne sedda suremast
rimbutusest peastite ja oma waenlased äbbi siise saat-
site. — Reinowadder ütles: „armas lellepoeg, teie
nõu on kibowäärt. Julgest tahhan ma tulla õiguse
otfust nõudma, ja lodan, et kuüningas mulle armo
saab näitama; teia teab, mis suurt kasso ma teinale
sadan, agga ta teab ka, kudda teised issandad mind
sellepärast wihlawad. Ei wõiks miinota kuüninga
aujärg üllesseista! Ja kui olleksin kümmeford roh-
kumine elsinud, siiski tean, et kui teia silma watan
ja teinaga saan rääkima, siis lõpneb ta wihha otsego

ferowadine luini päwa paistel! Kuüningal kü! paljo
sullasid ning nõuandjaid, agga tarka meelt ja nõu
ei olle paljo kellegilt leida. Kus ial tarka nõu pudub,
peab Reinowadder neid juhtima; muido on sures
issandade kogodus üks juhhiwitsata wanter. Mitto
wihlab mind selle õnne pärrast, mõni jälle mu asja
pärrast, ja üks toffin mo suremaid wihamehhi on
praego kuüninga jures koos, kes mulle surma on wan-
dunud. Kus sudan ükspäinis ulga wasto seista?
Sepärrast kartsin tännini tülles. Agga siiski lähhen
ennemine asja kohto ees selletama, kui et sest miino
naise ning lastele middagi kahjo wõiks sündida. Ar-
mas Ermelina, kallid loomake!“ — ütles Reinow-
wadder oma abikasale — „kandle truieste oolt laste
eest, ja wadake et kurniwiffates teine teist kailaga
pähhe ei pudu! Kõige enamist pallun teid norema
pojakese Reino järrel wadata; temal on leinad ambad
suus ja iggapiddi issa-kujjo ning kombed, lodan tem-
mast ükford mehhe sawad; ja siin on mo poeg
Kossel, weike wõrrute, kedda nisama armsaks pean!
Ta oskab auduwa linno alt muinad warrastada, et
lind sedda tähhele ei pane. Tehke lastele iggapiddi
meele hääd ja kaitsege neid kahjo eest! taggasi tülles
tassun teile kōil waewa ning oolekandmise kätte.“
Seddawisi naist manitsedes jättis Reinowadder jum-
malaga ja tõttas Ermabemega miinema.

Teed käies ütles Reinowadder määräle: „Mo
kallid lellepoeg ja sõbber! pean teile tunnistama, mis

raške murre ning kartlikud mõtted süddant mul koor-
 mawad; kardan et surmatund jubba pea kätte on
 jõudmas. Endised pattud seisawad otsego paksud
 pilwed mul waimo silma ees; oh, teie ei tea, mis
 rahhuta miino ing on. Teie ollete üks aus wagga
 mees, laske mind patto üllestunnistada! wõtkte pree-
 stri asemel miino kahhetsemist kuulda!" Irmabbe
 wastas: "Kõige effiteks tōutage rōwimist, wargust,
 tapmist ja muud süddame kurjust opis mahha jätta,
 muido ei maksa patto kahhetsemine middagi." —
 "Sedda ma tean," ütles Reinowadder: "laske patto-
 tunnistust mind allustada. Ei tohhi ma teile salgada,
 kudda kõige lomade wasto, kes praego meie kuuningrigis
 ellawad, ma paljogi patto ollen teinud. Onno Mess-
 kappi panin pakko wahhele näppistisše, kus ta nahka
 pargiti, et kubbara ja kindad pandiks jättis. Kas-
 petsin walle kelega ire-sõgile, kus ta lingo langedes
 kibbedat rooska sai ja ühhe silma ärrakautas. Mi-
 samoti kaebab kül Kannusjalg tōt mödda; ma rōwi-
 sin lapsed tal ja pannin neid nahka. Ka kuuninga
 lōukoera ja tema sure emanda wasto ollen mitmel
 puhul eksinud. Kriimsilm sai miino läbbi mõnda
 äbbi ning teotust. Agga kassin aeg ei lubba kōit tem-
 pusid siin üllestunnistada. Rajja parrast sõimasin
 hunti ifka onnoks, ehk me kül koggonist suggulased
 ei olle. Üksford — sest on aastad kuus teed — ella-
 sin ma tül aega Ollowerre kirriko liggidal, kus sel
 aeal paljo kaño olli; seal tulli hunt miino jure ja

immustas kellaõnise ammetid õppida, et kirrikomehhe
 tenistust saaks. Ma süddusin ta jallad kella-ohhelikko
 külge kammitasše ja wana mees affas lusti parrast
 kella ellistama, et kirrikomehhe ammeti selgeks saaks.
 Rahwas jooksis igalkpoolt lõpmata kella-ellina peale
 kōtko, leidis hunti kammitas ja andis temale wallo
 et nahk agga suitses, kunnit ta wimaks waewaga
 rahwa läest peasis. Teine kord pallus Kriimsilm
 mind, et pidin musta judi-mütsi temale pähhe pan-
 nema, sest temal olli immo mödda küllasid kriibo-
 krabbo kaubaga ümber käia. Seal kõrwetasin tullega
 pä ümbert karwad ärra et nahk kortsus ja hundite
 wallo parrast ulgus. Misamoti õppetasin koera kom-
 bel tedda sabbaga kalla püüdma. Üksford läksime
 jälle õsel ühhe rikka mehhe aita kiskuma, kus mõned
 raswased sea kingid rukki salwes ollid. Kriimsilm
 krapis kappadega seina alla auko, pugges waewaga
 sisse; agga aidas ei jõudnud mehhike ahnust kelata;
 sõi ülleliga, paisus jämedaks kui tine kon, ja ei peas-
 nud enam kitsast august taggasi. Ma teggin õue
 peal kärwa, napsatasin perremehhe silma ees ühhe
 kaña ja putkasin jooksu; siis läksin aida ette, lassin
 kaña suust, ja rahwas sai seddamist hundi jäljed
 kätte. Di, seal wirrutati ühtluis wanaameest, kunnit
 ta ärraminnestas, inimesed tedda surnuks piddasid,
 sabbapiddi aija tahha weddasid ja siis maggama läksid,
 kui effiteks nõu wōtnud, teifel omikul hundi kassokat
 mahha nülgid. Ei tea kui kaua ta seal roidus seisis.

Üks teine lord olki teinal iino kanna lihha peale, ta pallus mind penni juhhatada, kus kannaid õrrel käisid maggamas. Miina kiitsin penni teadwad, kus kul igga õsel seitsme kannaaga pidda maggama; Kriimsilm nälpas jubba keelt miino juttu kuuldes. Kui kulla rahwas puhkama eitud läksime meie kahelheste kanna-sagile. Akna-suul seisid pool lahti ja suur perro-lõm pöigiti akna peal. Hunt ronnis möda seina ülles, läks lõmo möda, mis penniks arwas eddasi ja plumsatas äktselt kõige lõmmuga tupp; ma lütkasin lugi finni, rahwas ärkas mürrina pär-rast unnest, wöttis tuld tupp ja leidis pallumata wõera nurgast. Seal alkati waña mehhe kassolat rabbama; ei tea kuddas ta wimaks peasis. — Ka tulleb mul weel tunnistada, et Kriimsilma emandaga tük aega sallamahti sõbrust ollen piddanud. — Miind ollen töt möda kõik teile tunnistanud, pallun andeks anda ja tõutan wasto torlumata kannatada, mis mulle nuhtluseks mõistate. — Määr murdis ühe painowa pajjo-witsafese, andis sedda Reinowadderi kätte ja ütles: „Lel, andke selle rosaga isse endale kolm kibbedat löki, pistke siis wits tee äre püsti, üppake kolm korda ülle witsa ja andke siis roosale lahkest suud: siis näitate sõna-kuulmist ja ma a an teie wañad süüd teile andeks.“

Kui Reinowadder sedda käsko sai täitnud, ütles Jrmabbe: „Miind, armas lel laske meleparrandus hädas teggudes arwalikkus sada, luggege oolega Jumala-sõna, käige sagedast kirrikus, paastuge ja

andke waestele andi, ja kes teilt nõu küsib, sellele juhhatage teed; ja siis tõutage mulle wande sõnaga: rõwimist, wargust, tapmist, wallet, abbiello-rojastamist, ja üllekohto kiusamist mahha jätta: siis saab teile kuñingas andeks andma.“ Reinowadder kostis: „Miina wañun ja tõutan teie käsko möda sedda lub-batust kindlast täita.“ — Siis tõttasid mõlemad möda teed eddasi; agga tee äres olli üks kirrikko-to, mõisi ja õue peal suur trop kani. Reinowadder ütles: ajja taggant lähheb kõige õigem tee, ja kargas korraga ülle ajja õue, wöttis ühe numatud kulle subhu, et sulled agga lendasid ja pistis sagiga k-

pama. Seal üidis määr melepahhandusega: „Kas se on teie meleparranduse töö? Oh, üksakõksamata lal, kes ühhe kaña pärrast patto paelo taggast langete!“ Reinowadder laskis kaña suust ja ütles: sedda teggin süggawas mõttes üsna inge teadmata. — Tee-käijadele tulli nüüd üks silo wasto, Reinowadder jäi silla peale seisma, nälpas keelt ja wahtis üksi silmi kañade pole taggast. Sedda nähhes, ütles Zrmabbe sõideldes: „Lal! kus teile silmad jälle lusiwad? toho! täitmata loom!“ Reinowadder kostis: „Urga ekkstage mind pahwes; mõttes pallusin praego kaña ingede eest, mis tännini miño läbbi otsa on sanud.“ — Wimaks jõudsid nēmad kuñinga linna liggi, jakui Reinowadder kuñinga lossi ning aujärke eemalt näggi, läks ta meel nulrats ja suur kartus affus ta süddamesse.

Siin lõppetame tänawo Reinowadderi juttu, ja mitmesuggused mõtted formawad meil süddant, sest kes effimist korda oina kirja rahwa ette toob, sowib ta teada sada kudda sõnumid wasto wõetakse? Kui nüüd aasta pikkusel targemade ja rumalamade kõnne Reinowadderi jutto ülle meie kõrwu tõuseb, ja laitezjaid kah; ewõrra enām ei olle kui kütjaid, siis ehk anāme aega möda weel juttule lissa, mis muido seisma jääb. Et keelt ja kirja parremine ei oska, selle pärrast pallume luggejade käest andeks, ja tahhame kirjaeksimise patto eest sedda nuhtlust kannatada, mis määr rebbasele peale panni! Ugga kus on üks sõbralik lallewõeg, kes meile pajjo wiitsa leikab?! —

Lühhikene õppetus lodud asjust.

Kalendri: wäljaandja ei tahha luggeja wasto kuskil tükkil walleliffus jada, ehk küll tänawune, pikkem jut rohlemine pabberid ja trükki kullutas, kui inna järrel selle tarbeks arwatud olli; siiski lissab ta weel tükkifese lodud asjade õppetust jure, et kes õppetust immustawad, ka sedda aeawite kõrwas wõiwad leida. Kõstriissandaid ja muud, kes puñumata kalendrid meie käest ulga kaupastawad, pallume andeks, kui kõitmise nattu e enām niiti ja klištrid peaks kullutama! Sumal on miñewal aastal liño ja wilja õnnistanud, seeks wõib lota, et lõnga ning klištri pärrast keddagi pankrottiks ei lähhe. — Wõrte siis lahelt sedda pissut waewa kõitmise jures ette, ja mõttelge et kirjutajal ja trükkijal paljo enām pusfi ja kullo olli kui teil. — Meie olleme paar aastad ellajadest õppetanud, tänawo sago kassudest wägitud.

Bambuse - pu

on üks Joda:India maal kaswaw pilliroo-suggu, mis sure pu sarnane, muist niiske liwa peal jõe ja tigi kallastel, muist kuiwa ma peal kõrge mäggede peal leitakse. Ühhest jurest tulleb kümme, kakskümend, mõnikord sadda wõssu wälja, mis enāmist mitme sülla pikkused sirgest üllekaswawad ja ladwa nattu e enām painotawad. Bambuse-pu on nõnda kui meie ma pilliroog seest õenes ja mitme külliline, küllide kohhas on oksad ja lehbed, oksadel sured lehbeta õie-tupped otsas. Willi, mis pä-

tuppe sees, on kaera-terra sarnane, sedda jahwatasse tanguks mis India ma rahwas sõwad. Kaswaw Bambuse pu näitab eemalt wälja otsego püstipandud põh- jato suur Kallewi-poea kaera-wihk! nõnda kui pildise fese peal nähha on. Üks suur Bambuse-pu suggu kas- wab enim kümme sülla kõrguseks ja on igga lülli wahhe liggi kolm jalga pil. Sealatse ma rahwas tar-

witab nimetud pilliroga weelandmise riistaks, mis kui pikkerlused ankrut wälja näitawad. Wõetakse üks pikkem tüwwika poolt lülli-wahhe kelle mõlemad otsad kinni jätakse ja külle peale su-aul sisse leigatakse. Sesugguse pilliroost ankrud täidawad jõest weega täis ja kandwad õllal koddõ. Ka lõhutatse Bambuse-pu-rooga nelja wie lattiliseks lõhki ja tehakse neist lattidest seinad, pörrandad, laed, istepingid ja muud majjariistad. Jämetamad tüwwid pannakse lõhkimata palgi asemel pidaks, sambaks, aampalgits ja muuks sesugguseks. Kui nisuggune hone põllema lähheb, siis lõhhub pallaw õensad palgid et püüsi kombel pauguwad. Bambuse-wõs- sudkaswawad nelja nädalaga käwarre paksumeks ning paari sülla pikkuseks, ja süakse neid kapsta kombel. Wõdne suggul on tüwwiko pool lüllide wahhe wet täis, teistel jälle penike jahho sees, mis kartohwli jahho sarnane ja wägga maitsew on. Lääbi India maad leitakse iggas paigus Bambuse-puid, tükalt metsa kaupa seis- mas, ni hästi mäggedel kui maddalal paigul. Dypetud rahwas, kes seal maal käinud nimetawad kahheksa Bambuse-pu suggu, kellest siin lühhidelt selletame.

Esimehe suggu nimetakse kõige penem Bam- bus ehk Lel e b a, ülle kaks sülda kõrge ja kaks tolli jäme, mis kõrwem ei olle kui Saksama pilliroog. Sest teh- hakse mitmesuggu tarwiliko asju, isseärnanis siddeme wäetid, misga kattusridwad ja ajjateibad kinni kõides- takse, ka wõetakse tedda keppiks. Siddeme tarwis lõh- bestakse pilliroogo paela laiusseks, mis kui nahkrih-

mad wälja näitawad. Teine suggu nimmetakse Ujjambusefeks, mis rohkest mehhe käwarre paksune ajjareggemiseks tarwitakse; isseärranis tehakse temast kallakõlled jõe suhhu ja merde, kus sedda pillirogo teiba kombel püsti seatakse ja esimese nimetud suggu wäetidega kofko seutakse. Norema wössudest tehakse ka pabberid. — Kolmas suggu nimetakse terraw Bambuse roog, kellel wägga karredad kõwwad lüllid on, et leigates noa wasto tuld annawad; wars on kahhe sõrme paksune. Sest pilliroost tehakse oddad, kellega waenlase peale affawad ja mis ni tuggewad on et innimese kehast läbbi tungiwad. Neljas suggu nimetakse karre Bambuse-roog, se kaswab ülle kümne sülla kõrgeks, agga polle jämedam kui mehhe reis, süski peab terraw kirwes ollema, mis ta peale affab. Temast tehakse üllemal nimetud wee-ankrud. Jämedad kolme jalla pikkused wössud andwad wägga maitsewad kapsta sarnast toitu, mis muist wärskilt süakse, muist süse tehakse. Täis kasnud roost tehakse laewamastid, sambad ja muud tarwelikkud puud. Wies suggu kutsutakse kõige suremaks Bambuse-puuks, kaswab wiis ja kuusteistkümne sülda kõrge ja paisub mõnniford tuggewa mehhe kehha paksuseks. Sedda suggu leitakse wana India maal ja tehakse temast weiked padi-künnad, kus kaks meest sees wõiwad istuda. Misamoti tehakse ka mitmed tündripu sarnast majjariistad temast, mis wiljamõetmise tarbeks on. Kues suggu on okkiline Bambus, mis enamist põesa wiisi kaswab ja ni wissa on et raiudes

kirwe terra wasto tuld annab. Täwwi kännul ja oksadel on sured pikkad okkad külles, sellepärast tehakse temmast kindlad aeda, kust legi läbbi ei pease puggema. Seitmes suggu kutsutakse mets Bambuseks ja on kõige tuggewam suggu, püssokese lehtedega, kaswab wiis sülda pik, sülle ja kollaka karwaline, agga et kül tema pind mitte enam kui weike sõrme paksune ep olle, süski on ta tuggewuse polest teiste Bambuse suggudest üllem. Rahwas tewad temast mitmed suggu tarwelikko asja, isseärranis käsikogud reddelid ja tallapuud, mis peal ühhe kõrge pu oisast teisi käiwad, nõnda et kaks tükki alla tallaks ja kolmas nattuke kõrgemale käsipuuks pañewad. Kõlle on nähha kui inimesed ni kõrgel pilliroo peal kõnniwad, mis käwarre paksune on. Eda tarbeks tehakse temast jalla-singud, noad, oddad ja kõiksuggu muud tarbelikkud asjad, ja olleks sealatse ma rahwas wägga õnnelumad kui neil sedda pillirogo ei kaswaks. Jallapikkused nored wössud wõdetakse toiduks. Rahhelsas suggu nimmetakse marjakandja Bambus, kaswab kuiwa mäggede peal pu sarnane, kümne ja kaksteistkümne sülda kõrge; temast ehhitakse ellomajjad. Ta willi on kestmise pikkerkuse duna suggune, kel üks ainus seeme-irwa sees on. Joda India rahwas teeb temast wibbo-noled, korwid ja muud, isseärranis keñad pibowarred mis kaugele kaubale wiakse; lehhewarstid leigatakse kirjutamise sulgi.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß die gefegliche Anzahl Exemplare der Censurcomitat übergeben werde.
Dorpat, d. 14. Juli 1847. Censor Sahren.

70
Teadaandmine.

Ma:rahwa Kassulise Kalendri-wäljaandja (Lac
jures wõib Neäri-kuus need faks esmalt n
ramatud sada; need teised wõib nüüd jo

Tarto = ma = kele

K ä s i r a m a t.

Se sissen omma:

1. Ewangeliumi ning epistli.
2. Paulo-
ramat.
3. Lühhikenne palwusse ramat.
4. Kirriko palwusse, Pitania, pattale-käümissse,
ristmissse, laulatamisse ning matmissse luggu.
5. Dnsa Lutterusse wäikene Katekismus.

Sioni - Paulo - Kannel

ehk 333 uut waimolikko laulo, isseärranis Kristusse
rigi kaswatamissest neile waimus waestele, kellel
Temma tullemisse pääw armas on.

Öppetusse = Ramat ma = rahwale,
kes faks felt tahhab öppida.

Wastne Tarto = ma = kele

L a u l u = R a m a t.

Maksab 20. Koppikad.

E 375